

РОЗДІЛ V

Рецензії

Євгенія Тихомирова

Зовнішньополітичний і безпековий вимір регіональних стратегій США і ЄС*

Непересічною науковою подією став вихід 2016 р. монографії Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка *«Регіональні стратегії США і Європи: зовнішньополітичний і безпековий вимір»*, присвяченої дослідженню зовнішньополітичних і безпекових аспектів регіональних стратегій США і Європи.

Можна не сумніватися в актуальності теми монографічного дослідження, авторами якого проведено серйозний і глибокий аналіз багатостороннього співробітництва США і Європи з ключовими акторами міжнародної взаємодії, з'ясовано особливості зовнішньої й безпекової політики в сучасній системі міжнародних відносин. Чимало аналітиків останнє десятиріччя оцінюють як період міжнародних трансформацій та появу нових загроз для національної безпеки міжнародних акторів, що зумовлює доцільність посилення курсу на прагматичний захист національних інтересів.

Зрозуміло, що подолання і глобальних, і регіональних проблем та викликів, що постають, можливе тільки за співробітництва основних учасників міжнародного співтовариства та підтримки відкритого й рівноправного діалогу в багатосторонній взаємодії. Простежується також, що керованість міжнародних процесів безпосередньо залежить і від ефективності співпраці на рівні національної держави, і від якісного рівня багатосторонньої дипломатії та колективних взаємоприйнятних рішень у розв'язанні глобальних та регіональних суперечностей сучасності.

У передмові до монографії справедливо зазначено, що «практичні наслідки глобального характеру сучасної зовнішньополітичної доктрини США й особливості зовнішньополітичних й безпекових стратегій ЄС впливають на міжнародне співробітництво в багатьох ключових напрямках розвитку, проте складна діалектика конфлікту й синергії між трансформаційними явищами сучасного міжнародного буття зумовлює зміни в стратегічних акцентах діяльності США та Європи і пошук нових моделей стратегічного партнерства в різних».

Колективна монографія українських авторів складається зі вступу, трьох розділів і списку використаних джерел до кожного з підрозділів. Її структура характеризується зрозумілою логікою, що відповідає тематиці дослідження. Потужний теоретичний початок (перша глава) задає тон всій монографії. У першій главі монографії *«Сучасні зовнішньополітичні та безпекові стратегії: концептуальний дискурс»* автори розкривають низку теоретичних аспектів проблеми дослідження, зокрема, *Н. Ф. Ржевська* – теоретичний дискурс стратегічного прогнозування зовнішньої політики; *І. І. Погорська*, аналізуючи концептуальний вимір стратегічної культури, розглядає взаємозв'язок теорії та практики сучасних зовнішніх стратегій; *Н. О. Піпченко* – соціальний конструкт міжнародних відносин та зовнішньополітичної діяльності; *Н. Б. Белоусова* – концептуальні підходи до визначення природи й сутності «сили» в зовнішній політиці держави; *О. П. Кучмій* – інформаційну безпеку США у сучасних зарубіжних дослідженнях.

Окрема глава рецензованої монографії присвячена аналізу проблем регіональної зовнішньополітичної та безпекової стратегії США. Це друга глава монографії *«Регіональні зовнішньополітичні та безпекові стратегії США: ретроспективний і проспективний аналіз»*. Тут на підставі проведе-

© Тихомирова Є., 2017

* Рецензія: Регіональні стратегії США і Європи: зовнішньополітичний і безпековий вимір : монографія / Ін-т міжнар. відносин Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. – Київ : Центр вільної преси, 2016. – 528 с. – (Наук. сер. «Трансатлантичні дослідження»).

ного аналізу американського досвіду характеризуються різні аспекти регіональної стратегії США, зокрема, *С. Г. Федуняк* аналізує проблему політичного лідерства США в контексті кризи постбіполярної системи міжнародних відносин; *М. М. Рижков* – регіональні зовнішньополітичні стратегії США у діяльності американських адміністрацій; *Є. А. Макаренко* – прикладні дослідження трансформації регіональних безпекових стратегій США; *В. І. Головченко* – американсько-китайські відносини й подолання конфліктогенності Азійсько-Тихоокеанського регіону; *О. В. Шевчук* – зовнішньополітичну стратегію США щодо КНР наприкінці ХХ ст.; *І. І. Погорська* – особливості сучасної зовнішньої політики США щодо «арабського світу»; *Н. Ф. Сербіна* та *К. Ю. Сербіна* розглядають регіональний вимір стратегії політики США в регіоні Близького Сходу.

Предметом третьої глави «*Особливості зовнішньополітичних та безпекових стратегій Європейського Союзу*» відповідно стали регіональні аспекти зовнішньополітичних та безпекових стратегій ЄС. Зокрема, спільну зовнішню політику ЄС у вимірі регіонального співробітництва досліджував *В. В. Копійка*; політику Східного партнерства у зовнішній політиці ЄС – *Л. Д. Чекаленко* і *В. Г. Циватий*; формування спільної політики європейської безпеки й оборони в умовах сучасних викликів та загроз – *Є. А. Макаренко*; стратегічну культуру ЄС в пріоритетах національного та наднаціонального рівня – *О. Л. Добржанська*; інформаційно-комунікаційний аспект регіональної політики Європейського Союзу – *Є. Б. Тихомирова*; соціальні медіа як інструментарій зовнішньої політики Європейського Союзу – *Н. О. Пінченко*; неоімперську «доктрину Путіна» та «українську кризу» в оцінках західних експертів проаналізував *М. А. Ожєван*; Україну в системі європейської безпеки – *І. О. Мінгазутдінов*.

До рецензування змістовної, потрібної професіоналам і широкій громадськості та цікавої книги долучилися провідні українські вчені: доктор історичних наук, професор *С. Дорошко* (Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка); доктор історичних наук, професор *С. С. Троян* (Дипломатична академія України при МЗС України); доктор політичних наук, професор *В. П. Горбатенко* (Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України).

Рецензована колективна монографія «Регіональні стратегії США і Європи: зовнішньополітичний і безпековий вимір» – актуальна робота, корисна і для фахівців із міжнародних відносин, науковців-американістів та європейців, дипломатичних представників, парламентарів, і для студентів, що мають у перспективі працювати в цих галузях.